

V Bruseli 5. 6. 2019
COM(2019) 257 final

**SPRÁVA KOMISIE EURÓPSKEMU PARLAMENTU, RADE, EURÓPSKEMU
HOSPODÁRSKEMU A SOCIÁLNEMU VÝBORU A VÝBORU REGIÓNOV**

Výročná správa za rok 2018 o uplatňovaní Charty základných práv Európskej únie

{SWD(2019) 198 final}

1. Úvod

Európska komisia každoročne podáva správu o tom, ako sa v EÚ a jej členských štátoch uplatňuje Charta základných práv EÚ (ďalej len „charta“)¹. Táto správa sa zaoberá rokom **2018**. Takisto si v nej pripomíname **10. výročie nadobudnutia platnosti charty**.

Z tejto správy vyplýva, že charta naplňa svoje poslanie ako najmodernejší, najprepracovanejší a najkomplexnejší právne záväzný nástroj v oblasti základných práv. Charta je najúčinnnejšia a má skutočný vplyv na životy ľudí, keď sa uplatňuje celý reťazec presadzovania práva.

Existuje však priestor na zlepšenie, najmä na vnútroštátnej úrovni. Z výsledkov prieskumu Eurobarometra zameraných na povedomie o charte² vyplýva, len 42 % respondentov o charte počulo a 12 % vie, o aký dokument ide. Ďalej sa zistilo, že 60 % opýtaných by privítalo viac informácií o právach vyplývajúcich z charty, ako aj o tom, na koho sa obrátiť v prípade ich porušenia.

Je dôležité zabezpečiť, aby charta bola prínosom pre všetkých. Vnútroštátne orgány vrátane súdov musia pri vykonávaní práva EÚ uplatňovať chartu. Občianska spoločnosť a obhajcovia ľudských práv zohrávajú kľúčovú úlohu pri zvyšovaní povedomia o právach, ktoré sú v charte obsiahnuté, ako aj pri zabezpečovaní toho, aby ich všetci mohli účinne využívať. Bez živých organizácií občianskej spoločnosti a aktívnych obhajcov ľudských práv účinná ochrana základných práv nemôže existovať. V roku 2018 Komisia podnikla právne kroky s cieľom zabezpečiť, aby organizácie občianskej spoločnosti mohli pracovať bezpečne a nezávisle³. Takisto navrhla právne predpisy na posilnenie finančnej podpory pre ich činnosť⁴.

V súvislosti s voľbami do Európskeho parlamentu v máji 2019 Komisia prijala opatrenia⁵ s cieľom zabezpečiť, aby občania mohli uplatňovať svoje volebné práva slobodne a dobre informovaným spôsobom. Zdravá demokracia a dodržiavanie zásad právneho štátu sú kľúčovými podmienkami na presadzovanie a ochranu základných práv a naopak.

---

¹ Oznámenie Komisie „Stratégia účinného uplatňovania Charty základných práv Európskou úniou“, COM(2010)573.

² Osobitný prieskum Eurobarometra č. 487 b.

³ http://europa.eu/rapid/press-release_IP-18-4522_en.htm.

⁴ COM (2018) 384, dostupné na: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=COM:2018:384:FIN>; COM (2018) 383, dostupné na: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=COM%3A2018%3A383%3AREV11>.

⁵ Pozri časť 2.1.3.

2. Uplatňovanie charty v členských štátoch a členskými štátmi

2.1. Podpora a ochrana základných práv

2.1.1 Podpora organizácií občianskej spoločnosti a obhajcov ľudských práv

Organizácie občianskej spoločnosti, ktoré sú aktívne v oblasti základných práv, národné inštitúcie pre ľudské práva a orgány pre rovnosť, zohrávajú kľúčovú úlohu pri zvyšovaní povedomia o právach z charty a zabezpečovaní ich účinného vykonávania v praxi. Podpora a ochrana týchto práv sú o to dôležitejšie, že základné práva sú ohrozené⁶. Postavenie organizácií občianskej spoločnosti bolo **ústrednou témou kolokvia Komisie o základných právach v roku 2018**⁷. Účastníci zdôraznili, že organizácie občianskej spoločnosti a obhajcovia ľudských práv by mali byť schopní pracovať bezpečne, nezávisle a transparentne. Mali by mať tiež prístup k dostatočným finančným prostriedkom, ktoré im pomôžu dosiahnuť, aby sa základné práva v živote ľudí stali realitou.

Komisia 30. mája 2018 predložila návrh **Fondu pre spravodlivosť, práva a hodnoty s cieľom poskytnúť ďalšiu podporu obhajcom ľudských práv a organizáciám občianskej spoločnosti, ktoré pôsobia v oblasti ochrany a presadzovania práv zakotvených v charte**. Z tohto fondu sa budú napr. podporovať organizácie občianskej spoločnosti pri zlepšovaní prístupu k spravodlivosti pre všetkých, najmä prostredníctvom činností na zvyšovanie povedomia o právach, výmeny najlepších postupov v oblasti súdnych sporov a odbornej prípravy v oblasti charty⁸. Takisto bude podporovať organizácie pri zabezpečovaní účinnosti základných práv prostredníctvom financovania činností týkajúcich sa účasti na demokratickom živote EÚ, rovnosti a nediskriminácie a predchádzania a boja proti rasizmu a násiliu⁹.

Komisia takisto uskutočnila konzultácie s cieľom vykonať prípravnú akciu, o ktorú požiadal Európsky parlament, pokiaľ ide o **Fond Únie na finančnú podporu pri vedení súdnych sporov týkajúcich sa porušovania zásad demokracie, zásad právneho štátu a základných práv**. Cieľom je zvýšiť povedomie medzi príslušníkmi právnického povolania a aplikujúcimi odborníkmi v oblasti práv zakotvených v charte, ako aj o tom, ako tieto práva možno presadzovať na vnútroštátnej a európskej úrovni.

⁶ Pozri publikáciu Agentúry Európskej únie pre základné práva z mája 2018 o výzvach, ktorým čelia organizácie občianskej spoločnosti, dostupnú na: <https://fra.europa.eu/en/publication/2018/challenges-facing-civil-society-orgs-human-rights-eu> a príspevok ku kolokviu Komisie z roku 2018 o základných právach, ktorý je dostupný na: <https://fra.europa.eu/en/publication/2018/colloq-civil-society>.

⁷ Dokumenty a závery sú k dispozícii na: https://ec.europa.eu/info/events/annual-colloquium-fundamental-rights_en.

⁸ COM (2018) 384 (program Spravodlivosť).

⁹ COM (2018) 383 (program Práva a hodnoty).

Komisia okrem toho zahrnula do svojho legislatívneho návrhu politík financovania EÚ v rámci zdieľaného riadenia na obdobie po roku 2020¹⁰ **základnú podmienku účinného uplatňovania a vykonávania charty**. Zahŕňa mechanizmy podávania správ s cieľom overiť, či operácie podporované z prostriedkov EÚ sú v súlade s chartou.

Komisia 22. júna 2018 prijala odporúčanie¹¹ nabádajúce členské štáty, aby stanovili opatrenia na **zlepšenie nezávislosti a účinnosti subjektov pre rovnaké zaobchádzanie**. Je to nevyhnutné na to, aby mohli pracovať efektívne. Komisia pokračovala aj v monitorovaní vnútroštátnych právnych predpisov, ktoré ovplyvňujú prácu organizácií občianskej spoločnosti, a v prípadoch, keď zistila porušenie právnych predpisov EÚ, podnikla príslušné kroky¹².

2.1.2 Stanovenie ochrany oznamovateľov na úrovni EÚ

Komisia navrhla 23. apríla 2018 spoločné minimálne normy na zabezpečenie vysokej úrovne **ochrany oznamovateľov** v celej EÚ¹³. Tieto ustanovenia budú mať jasný pozitívny vplyv na ochranu slobody prejavu oznamovateľov (článok 11 charty). Ochrana oznamovateľov pred odvetnými opatreniami je nevyhnutná na zabezpečenie slobody médií a kontrolnej úlohy investigatívnej žurnalistiky v demokratických spoločnostiach.

Oznamovatelia budú môcť podávať správy o porušeníach práva EÚ, na ktoré sa vzťahuje táto smernica, prostredníctvom ľahko dostupných a bezpečných kanálov, či už interne (v rámci organizácie), ako aj externe (príslušnému orgánu). Oznamovatelia budú takisto schopní zverejniť informácie, ak tieto kanály nebudú k dispozícii, resp. ak nebude možné primerane očakávať, že budú riadne pracovať, alebo v prípadoch bezprostredného alebo zjavného ohrozenia verejného záujmu. Týmto pravidlami sa ďalej zabezpečí, že odvetné opatrenia budú zakázané a potrestané, a ak budú oznamovatelia vystavení odvetným opatreniam, budú mať k dispozícii účinné prostriedky nápravy.

2.1.3 Podpora volebných práv

Predseda Európskej komisie Juncker vo svojom prejave o stave Únie v roku 2018¹⁴ **oznámil opatrenia na pomoc občanom EÚ pri uplatňovaní ich volebných práv podľa charty účinným, slobodným, spravodlivým a bezpečným spôsobom**. Tieto opatrenia vychádzajú z odporúčaní vydaných vo februári 2018¹⁵, v ktorých Komisia zdôraznila praktické kroky na zlepšenie efektívneho priebehu volieb do Európskeho parlamentu v roku 2019. Nedávne prípady poukázali na riziká masových dezinformačných kampaní na internete, netransparentnú politickú reklamu, zneužívanie osobných údajov občanov, porušovanie

---

¹⁰ COM(2018) 375.

¹¹ COM(2018) 951.

¹² Pozri časť 3.1.

¹³ COM(2018) 218. Európsky parlament a Rada dosiahli dohodu o tomto návrhu 11. marca 2019.

¹⁴ https://ec.europa.eu/commission/priorities/state-union-speeches/state-union-2018_en.

¹⁵ C(2018) 900.

tradičných volebných záruk, kybernetické útoky a iné snahy o zasahovanie do volieb a oslabovanie demokracie v Európe. Cieľom opatrení stanovených Európskou komisiou¹⁶ je podporiť zapojenie všetkých zúčastnených strán do demokratického procesu, s cieľom:

- umožniť, aby orgány rýchlo odhalili možné hrozby, vymieňali si informácie a zabezpečili pohotovú a náležité koordinovanú reakciu,
- zabezpečiť väčšiu transparentnosť online politickej reklamy a zacielenia a prijať bezpečnostné opatrenia na ochranu sietí a informačných systémov pred kyberneticko-bezpečnostnými hrozbami,
- podporiť vnútroštátne orgány a európske a vnútroštátne politické strany, pokiaľ ide o správne uplatňovanie nových povinností EÚ v oblasti ochrany údajov¹⁷ vo volebnom kontexte,
- umožniť ukladanie finančných sankcií¹⁸ za porušenie pravidiel ochrany údajov s cieľom úmyselne ovplyvňovať výsledok volieb do Európskeho parlamentu.

V nadväznosti na **expertnú skupinu na vysokej úrovni pre falošné správy**¹⁹ Komisia prijala 26. apríla 2018 **oznámenie o dezinformáciách**²⁰, v ktorom vyzvala zástupcov online platforiem, reklamného priemyslu a veľkých inzerentov²¹, aby vypracovali samoregulačný **kódex na boj proti dezinformáciám na internete**²². Záväzky zahŕňajú zabezpečenie transparentnosti politickej reklamy, odstránenie aktívnych falošných účtov, označovanie správ šírených prostredníctvom internetových robotov (tzv. botov) a zlepšenie viditeľnosti obsahu s preverenými faktami. Komisia a vysoká predstaviteľka doplnili toto oznámenie stanovením spoločného **akčného plánu**²³ **na boj proti dezinformáciám**. Súčasťou tohto plánu je zlepšenie analýzy údajov a detekčných nástrojov, systém včasného varovania na výmenu informácií o dezinformačných kampaniach, koordinácia reakcií a monitorovanie vykonávania kódexu postupov.

---

¹⁶ C(2018) 5949, COM(2018) 638, COM(2018) 636, COM(2018) 630.

¹⁷ Nové pravidlá EÚ o ochrane údajov sa začali uplatňovať v máji 2018. Vztahujú sa na všetky európske a vnútroštátne politické strany a na iných aktérov vo volebnom kontexte, ako sú sprostredkovatelia údajov a platformy sociálnych médií.

¹⁸ Výška sankcií by mala byť najviac 5 % ročného rozpočtu príslušnej európskej politickej strany alebo nadácie. Sankcie bude vymáhať Úrad pre európske politické strany a európske politické nadácie.

¹⁹ <https://ec.europa.eu/digital-single-market/en/news/final-report-high-level-expert-group-fake-news-and-online-disinformation>.

²⁰ COM(2018) 236.

²¹ Ide o Facebook, Google, Twitter a Mozillu, ako aj obchodné združenia zastupujúce online platformy a reklamný priemysel.

²² <https://ec.europa.eu/digital-single-market/en/news/code-practice-disinformation>.

²³ JOIN(2018) 36.

2.1.4 *Presadzovanie spoločnosti, v ktorej prevláda tolerancia, pluralizmus a nediskriminácia*

Z údajov Agentúry Európskej únie pre základné práva z roku 2018 vyplýva, že rasizmus a diskriminácia sú stále na vzostupe²⁴. V tejto súvislosti **skupina EÚ na vysokej úrovni pre boj proti rasizmu, xenofóbii a iným formám neznášanlivosti** aj naďalej rozvíjala reakcie na trestné činy z nenávisti a nenávistné prejavy v EÚ²⁵. Kľúčovým cieľom bolo usmernenie v súvislosti s praktickým uplatňovaním rámcového rozhodnutia EÚ o boji proti rasizmu a xenofóbii²⁶ s cieľom pomôcť členským štátom riešiť problémy, ktorým čelia pri zavádzaní nimi ustanovených právnych povinností do praxe v prospech verejnosti²⁷.

Komisia pokračovala aj v monitorovaní vplyvu **Kódexu správania pre boj proti nezákonným nenávistným prejavom na internete**²⁸. Z výsledkov hodnotení za rok 2018 vyplývajú hmatateľné výsledky v oblasti odstraňovania nezákonných nenávistných prejavov²⁹. Spoločnosti IT odstraňujú v priemere viac ako 70 % obsahu, ktorý im bol oznámený, v porovnaní s 59 % v roku 2017 a 28 % v roku 2016. V roku 2018 oznámili svoju účasť na kódexe správania štyri ďalšie spoločnosti: Instagram, Google +, Snapchat a Dailymotion.

Rada prijala vyhlásenie³⁰ o ďalších opatreniach na boj proti **antisemitizmu**. Z prieskumu Agentúry Európskej únie pre základné práva z roku 2018 zameraného na antisemitizmus³¹ vyplýva, že problémy pretrvávajú. 9 z 10 respondentov sa domnieva, že antisemitizmus v ich krajine za ostatných päť rokov pred prieskumom vzrástol. Viac ako 8 z 10 opýtaných to považuje za závažný problém. Komisia pokračovala v podpore iniciatív zameraných na boj proti všetkým formám antisemitizmu v rámci programu Práva, rovnosť a občianstvo. Usporiadala 12. seminár na vysokej úrovni medzi EÚ a Izraelom o boji proti rasizmu, xenofóbii a antisemitizmu a naďalej zvyšovala povedomie svojich pracovníkov o pamiatke holokaustu a antisemitizme. V novembri 2018 sa EÚ stala stálym medzinárodným partnerom v Medzinárodnej aliancie pre pripomínanie holokaustu.

Komisia zintenzívnila svoju spoluprácu s kľúčovými zainteresovanými stranami a občianskou spoločnosťou v oblasti boja proti **nenávisti voči moslimom**. Európski imámovia sa stretli 28. marca 2018 a 3. decembra 2018 sa uskutočnila konferencia na vysokej úrovni o boji proti

²⁴ Výsledky druhej vlny Prieskumu EÚ týkajúceho sa menšín a diskriminácie (EÚ MIDIS II) sú k dispozícii na adrese: <https://fra.europa.eu/en/publication/2017/eumidis-ii-main-results>, <https://fra.europa.eu/en/publication/2017/second-european-union-minorities-and-discrimination-survey-eu-midis-ii-muslims>; <https://fra.europa.eu/en/publication/2018/eumidis-ii-being-black>, <https://fra.europa.eu/en/publication/2018/2nd-survey-discrimination-hate-crime-against-jews>.

²⁵ https://ec.europa.eu/newsroom/just/item-detail.cfm?&item_id=51025.

²⁶ Ú. v. EÚ L 328, 6.12.2008, s. 55.

²⁷ https://ec.europa.eu/newsroom/just/document.cfm?doc_id=55607.

²⁸ Viac informácií nájdete na: https://ec.europa.eu/newsroom/just/item-detail.cfm?item_id=54300.

²⁹ https://ec.europa.eu/newsroom/just/item-detail.cfm?item_id=54300.

³⁰ <http://data.consilium.europa.eu/doc/document/ST-15213-2018-INIT/en/pdf/>.

³¹ <https://fra.europa.eu/en/publication/2018/2nd-survey-discrimination-hate-crime-against-jews>.

netolerancii a diskriminácii moslimov v EÚ³². Na tejto konferencii spustila Agentúra Európskej únie pre základné práva databázu týkajúcu sa protimoslimskej nenávisti³³.

V roku 2018 Komisia prijala správu o hodnotení v polovici trvania ³⁴ rámca EÚ z roku 2011 pre vnútroštátne stratégie integrácie **Rómov** do roku 2020. Zdôrazňuje sa v nej pokrok, najmä v oblasti vzdelávania. Komisia v rámci európskeho semestra pokračovala v monitorovaní pokroku v oblasti začleňovania Rómov a navrhla odporúčania pre jednotlivé krajiny týkajúce sa inkluzívneho hlavného vzdelávania rómskych detí v štyroch krajinách (BG, HU, RO a SK). Vo svojich návrhoch z mája 2018 týkajúcich sa štrukturálnych fondov na roky 2021 – 2027³⁵ Komisia navrhla silné prepojenie medzi politickými prioritami a prioritami financovania v súvislosti so začleňovaním Rómov. V rámci programu Práva, rovnosť a občianstvo sa financovali aj projekty na podporu začleňovania Rómov a na boj proti diskriminácii a neznášanlivosti voči Rómom v celej Európe

---

³² https://ec.europa.eu/newsroom/just/document.cfm?doc_id=57312.

³³ <https://fra.europa.eu/en/databases/anti-muslim-hatred/>.

³⁴ COM(2018) 785 (obdobie rokov 2011 až 2017).

³⁵ COM(2018) 382 a COM(2018) 375.

2.2 Zabezpečenie dodržiavania základných práv

Inštitúcie, orgány, úrady a agentúry EÚ musia vo všetkých svojich činnostiach dodržiavať chartu. Prípady nesúladu možno podať na Súdny dvor EÚ. Komisia v roku 2018 pokračovala v presadzovaní základných práv vo svojich legislatívnych a politických iniciatívach s cieľom zabezpečiť súlad s chartou. Ako príklad možno uviesť:

- navrhované nariadenie o **predchádzaní šíreniu teroristického obsahu online**³⁶. Týmto nariadením by sa vytvoril harmonizovaný právny rámec s cieľom zabezpečiť, aby sa online hostingové služby nepoužívali na zdieľanie teroristického obsahu. V nariadení sa ozrejmuje zodpovednosť členských štátov a poskytovateľov hostingových služieb pri zaisťovaní bezpečnosti ich služieb a pri odhaľovaní a odstraňovaní teroristického obsahu. Komisia analyzovala vplyv návrhu na práva vyplývajúce z charty a zahrnula záruky na zabezpečenie dodržiavania týchto práv.
- Revidovaná **smernica o audiovizuálnych mediálnych službách**³⁷ posilňuje boj proti nezákonnému a škodlivému obsahu vo všetkých audiovizuálnych službách vrátane audiovizuálnych médií. Platformy na zdieľanie videí (napr. YouTube) budú musieť zaviesť opatrenia na ochranu detí pred škodlivým obsahom a ochranu širokej verejnosti pred podnecovaním na násilie alebo nenávisť, ako aj pred určitým obsahom, ktorý predstavuje trestné činy.
- Navrhované opatrenia týkajúce sa **umelej inteligencie**³⁸. Vývoj umelej inteligencie musí byť v súlade s chartou („základnými právami už v štádiu návrhu“). Komisia 7. decembra predložila koordinovaný plán s členskými štátmi s cieľom zabezpečiť, aby sa umelá inteligencia uplatňovala spôsobom, ktorý rešpektuje základné práva a etické pravidlá. Skupina Komisie na vysokej úrovni pre umelú inteligenciu³⁹ predložila 18. decembra 2018 návrh etických usmernení⁴⁰, ktoré sa týkajú aj vplyvu umelej inteligencie na základné práva.
- **Nástroje financovania v oblasti migrácie**, riadenia hraníc a bezpečnosti v rámci budúceho viacročného finančného rámca (VFR)⁴¹: V týchto návrhoch sa zdôrazňuje potreba využívať finančné prostriedky v plnom súlade s právami a zásadami charty. Opatrenia vykonávané s podporou finančných prostriedkov EÚ by mali zohľadňovať najmä základné práva detí, migrantov, utečencov a žiadateľov o azyl a zabezpečiť plné rešpektovanie práva na ľudskú dôstojnosť, práva na azyl a práv osôb, ktoré potrebujú medzinárodnú ochranu a ochranu v prípade odsunu.

---

³⁶ COM(2018) 640.

³⁷ Ú. v. EÚ L 303, 28.11.2018, s. 69.

³⁸ COM(2018) 237.

³⁹ <https://ec.europa.eu/digital-single-market/en/high-level-expert-group-artificial-intelligence>.

⁴⁰ <https://ec.europa.eu/digital-single-market/en/news/draft-ethics-guidelines-trustworthy-ai>.

⁴¹ COM(2018) 471, COM(2018) 473 a COM(2018) 472.

2.3. Kontrola inštitúcií EÚ Súdnym dvorom

Vec **Mykola Yanovych Azarov/Rada**⁴² sa týkala odvolania proti zmrazeniu finančných prostriedkov a hospodárskych zdrojov vzhľadom na situáciu na Ukrajine. Meno účastníka konania, ktorý odvolanie podal, bolo na zozname osôb, subjektov a orgánov, na ktoré sa vzťahuje zmrazenie finančných prostriedkov a hospodárskych zdrojov, na základe rozhodnutia súdneho orgánu krajiny, ktorá nie je členom EÚ. Povinnosťou Rady bolo overiť, či toto rozhodnutie bolo prijaté pri plnom rešpektovaní práva na obhajobu a práva na účinnú súdnu ochranu. Súdny dvor zistil, že z dôvodov, ktoré Rada overila, nebolo zrejmé, že ukrajinské súdne orgány dodržali právo účastníka konania, ktorý odvolanie podal, na obhajobu a právo na súdnu ochranu. Preto Súdny dvor sporné opatrenia v rozsahu, v akom sa týkali tejto osoby, zrušil.

---

⁴²

Vec C-530/17.

3. Uplatňovanie charty v členských štátoch a členskými štátmi

3.1 Vývoj v oblasti základných práv a právneho štátu

Charta je v zmysle svojho článku 51 určená členským štátom len vtedy, ak vykonávajú právo EÚ. Postupy v prípade nesplnenia povinnosti, ktoré vychádzajú z charty možno preto začať len vtedy, keď sa preukáže dostatočná súvislosť s právom EÚ. Komisia dostáva každý rok mnoho sťažností, v ktorých nemôže konať, pretože situácia nepatrí do rozsahu pôsobnosti práva EÚ⁴³. To môže viesť k určitej frustrácii, keď sa jednotlivci snažia uplatniť svoje práva.

V roku 2018 Komisia prijala opatrenia v týchto veciach týkajúcich sa charty:

24. septembra 2018 Komisia postúpila vec týkajúcu sa Poľska na Súdny dvor EÚ v súvislosti s porušením zásady nezávislosti súdnictva novým zákonom o najvyššom súde. Komisia sa domnieva, že dôchodkový režim sudcov v rámci nového zákona je nezlučiteľný s právom EÚ, pretože oslabuje zásadu nezávislosti súdnictva vrátane neodvolateľnosti sudcov (článok 19 ods. 1 Zmluvy o Európskej únii v spojení s článkom 47 charty). Súdny dvor vydal 17. decembra 2018 konečný príkaz na predbežné opatrenia, ktorým sa nariaďuje zastavenie uplatňovania režimu odchodu do dôchodku podľa tohto zákona o najvyššom súde.

Komisia začala 19. júla 2018 postup v prípade porušenia povinnosti v súvislosti s maďarským zákonom, na základe ktorého sa stáva trestnou každá pomoc poskytovaná akoukoľvek osobou v mene vnútroštátnych, medzinárodných a mimovládnych organizácií osobám, ktoré chcú požiadať o azyl alebo povolenie na pobyt v Maďarsku. V ten istý deň postúpila vec týkajúcu sa Maďarska Súdnemu dvoru EÚ z dôvodu nesúladu jej právnych predpisov v oblasti azylu a návratu s právom EÚ. Ide o nadväznú kroky v súvislosti s postupom v prípade porušenia, ktoré sa začalo v roku 2015, a následnými výmenami⁴⁴.

Komisia začala 8. novembra 2018 postup v prípade porušenia povinnosti proti Bulharsku v súvislosti s nesprávnym vykonávaním právnych predpisov EÚ v oblasti azylu. Obavy sa týkajú najmä ubytovania a právneho zastúpenia maloletých osôb bez sprievodu, identifikácie a podpory zraniteľných žiadateľov o azyl, poskytovania primeranej právnej pomoci, zaistenia žiadateľov o azyl a záruk v rámci postupu zaistenia⁴⁵.

Aj keď členské štáty konajú mimo rámca práva EÚ, musia rešpektovať hodnoty, na ktorých je EÚ založená. Nevyhnutnou podmienkou ochrany základných práv je najmä dodržiavanie

⁴³ 45 % listov od verejnosti v roku 2018 sa týkalo záležitostí, v ktorých EÚ nemá žiadnu právomoc. Pozri pracovný dokument útvarov Komisie, s. 4.

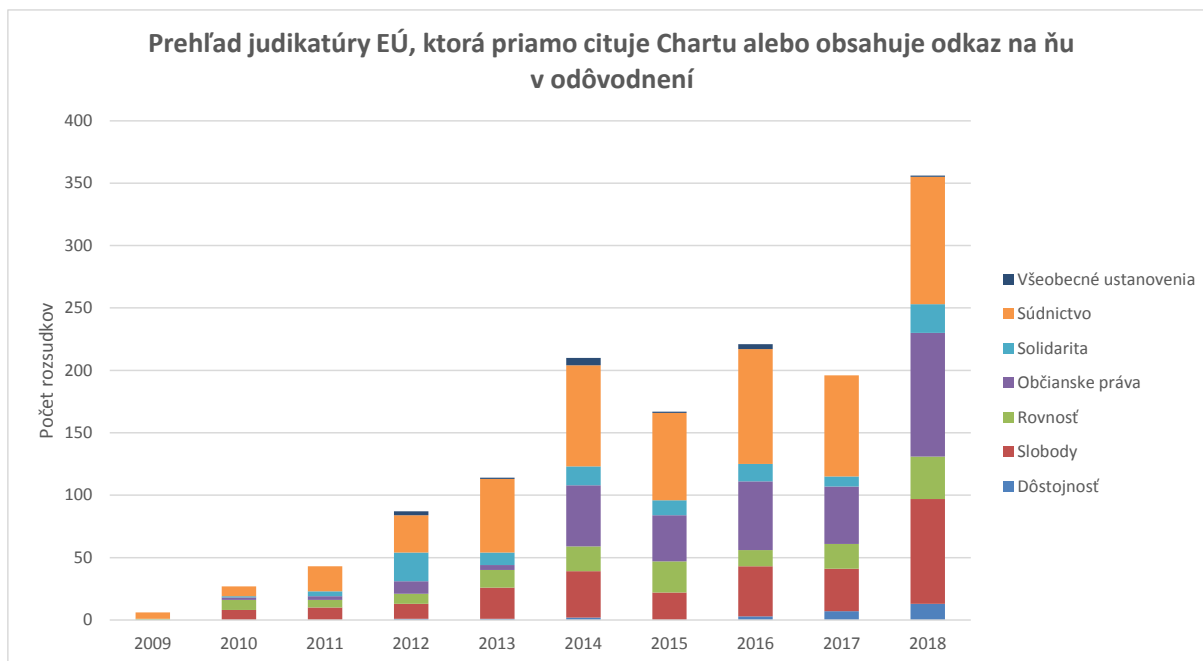
⁴⁴ http://europa.eu/rapid/press-release_IP-18-4522_en.htm.

⁴⁵ http://europa.eu/rapid/press-release_MEMO-18-6247_en.htm.

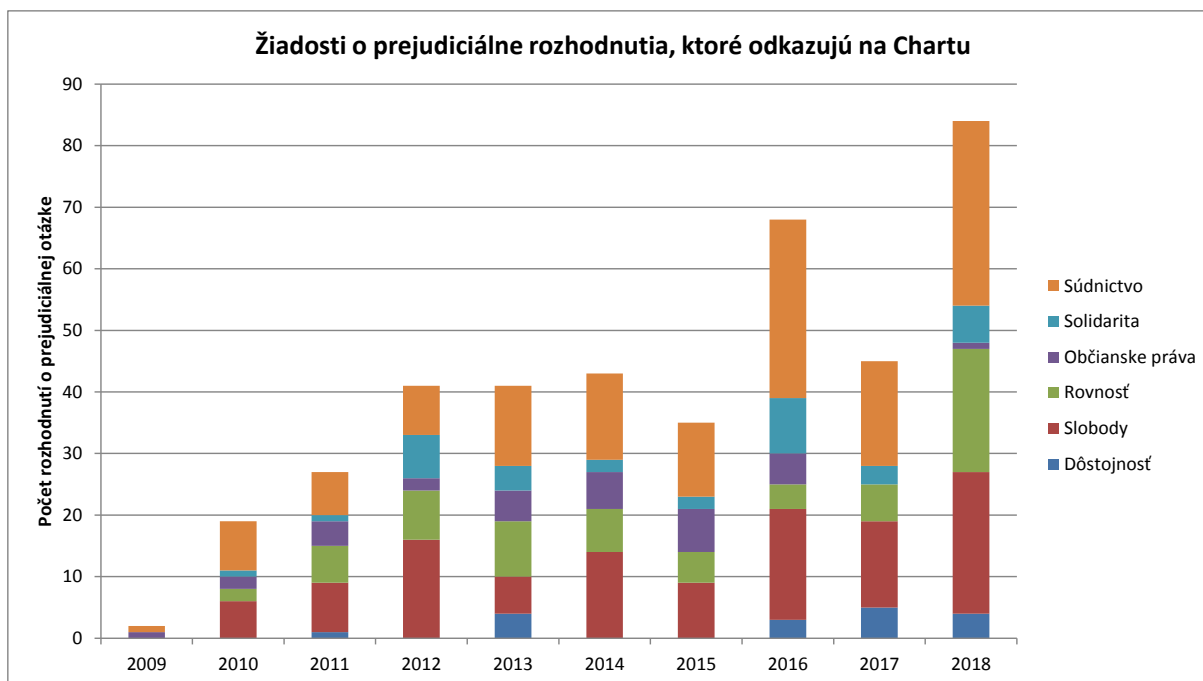
zásad právneho štátu. Rada v nadväznosti na uplatnenie článku 7 ods. 1 Zmluvy o Európskej únii zo strany Komisie v roku 2017 uskutočnila v roku 2018 tri vypočutia v súvislosti so situáciou v oblasti právneho štátu v Poľsku. Európsky parlament 12. septembra 2018 rozhodol o začatí postupu podľa článku 7 ods. 1 proti Maďarsku.

3.2 Usmernenie Súdneho dvora pre členské štáty

V roku 2018 sa Súdny dvor EÚ odvolal na chartu v 356 prípadoch (oproti 27 v roku 2010).

Pri podávaní otázok Súdnemu dvoru Európskej únie (žiadosti o prejudiciálne rozhodnutia) vnútroštátne sudy v čoraz väčšej miere odkazujú na chartu (84 prípadov v roku 2018 v porovnaní s 19 prípadmi v roku 2010).

Súdny dvor Európskej únie sa v roku 2018 odvolal na chartu vo viacerých prípadoch týkajúcich sa nediskriminácie. V dvoch prípadoch, keď organizácie založené na etike zaobchádzali s pracovníkmi odlišne na základe ich náboženského vyznania⁴⁶, Súdny dvor prvýkrát objasnil výklad článku 4 ods. 2 smernice 2000/78/ES⁴⁷, ktorým sa stanovuje výnimka z zásady nediskriminácie na základe náboženského vyznania, ak je zamestnávateľ cirkev alebo iná organizácia založená na etike. Súdny dvor sa výslovne odvolal na články 10, 21 a 47 charty a konštatoval, že hoci smernica 2000/78/ES chráni základné právo pracovníkov nebyť diskriminovaný na základe ich náboženského vyznania, jej cieľom je tiež zohľadniť právo na autonómiu cirkví a organizácií založených na uplatňovaní článku 10 charty.

Vo veci *Coman*⁴⁸ súd potvrdil, že pojem „manželský partner“ v ustanoveniach právnych predpisov EÚ o voľnom pohybe a pobyte občanov Únie sa vzťahuje na osobu spojenú s inou osobou manželským zväzkom, pričom je rodovo neutrálny a môže sa vzťahovať na manželského partnera rovnakého pohlavia občana EÚ. Súdny dvor poukázal na to, že práva, ktoré zaručuje článok 7 charty majú rovnaký význam a rozsah ako práva, ktoré zaručuje článok 8 Európskeho dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd. Takisto poukázal na judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva, v ktorej tento súd dospel k záveru, že vzťah páru rovnakého pohlavia spadá pod pojem „súkromný život“ a „rodinný život“, rovnako ako vzťah heteropohlavného páru v rovnakej situácii.

⁴⁶ Vec C-414/16, *Egenberger/Evangelisches Werk für Diakonie und Entwicklung eV* a vec C-68/17, *IR*.

⁴⁷ Smernica Rady 2000/78/ES z 27. novembra 2000, ktorá ustanovuje všeobecný rámec pre rovnaké zaobchádzanie v zamestnaní a povolani (Ú. v. ES L 303, 2.12.2000, s. 16).

⁴⁸ Vec C-673/16.

V dvoch prípadoch týkajúcich sa uplatňovania práva na účinný prostriedok nápravy na základe predpisov EÚ o azyle a návrate⁴⁹ Súdny dvor Európskej únie rozhodol, že článok 47 charty v spojení s článkami 18 a 19 ods. 2 charty vyžaduje, aby mohol žiadateľ o medzinárodnú ochranu účinne presadzovať svoje práva pred súdnym orgánom.

3.3 Vnútroštátna judikatúra, v ktorej sa cituje charta

Kľúčovú úlohu pri dodržiavaní základných práv zohrávajú vnútroštátni sudcovia. Agentúra Európskej únie pre základné práva zistila, že vnútroštátne súdy v roku 2018 naďalej odkazujú na chartu, najmä v oblasti azylu a migrácie, ochrany údajov a justičnej spolupráce v trestných veciach⁵⁰.

Charta sa uplatňuje na členské štáty iba pri vykonávaní práva EÚ (článok 51 Zmluvy o Európskej únii). Vnútroštátni sudcovia sa však na chartu neodvolávajú len vo veciach patriacich do rozsahu pôsobnosti práva EÚ. Vo väčšine súdnych rozhodnutí týkajúcich sa charty nie je nastolená otázka, či a prečo sa charta uplatňuje. Sudcovia článok 51 charty a rozsah jeho pôsobnosti analyzujú len zriedka⁵¹.

V roku 2018 sa potvrdila zvyčajná štruktúra, pokiaľ ide o odkazy na konkrétne články charty. Právo na účinný prostriedok nápravy a na spravodlivý proces (článok 47) zostal aj naďalej najčastejšie uvádzaným odkazom na ustanovenie charty. Vnútroštátni sudcovia sa takisto odvolávali aj na právo na rešpektovanie súkromného a rodinného života (článok 7) a právo na ochranu osobných údajov (článok 8)⁵². Ilustrovať to možno naďalej uvedených názorných prípadoch:

Najvyšší správny súd vo **Fínsku**⁵³ konštatoval, že imigračné úrady nemôžu vyžadovať, aby žiadatelia o azyl poskytovali fotografie alebo obrazové záznamy intímnych aktov na podporu svojho tvrdenia o prenasledovaní na základe sexuálnej orientácie, pretože by to znamenalo porušenie práva na ľudskú dôstojnosť (článok 1 charty) a práva na súkromie (článok 7 charty).

V **Českej republike**⁵⁴ Najvyšší správny súd rozhodol, že § 171 písm. a) zákona o pobyte cudzincov, podľa ktorého odmietnutie udeliť vízum nemožno napadnúť na súde, je v rozpore s článkom 47 charty (Právo na účinný prostriedok nápravy a spravodlivý proces).

V **Portugalsku**⁵⁵ ústavný súd preskúmal článok 7 ods. 3 zákona 34/2004 o prístupe k súdom, ktorým sa zakazuje poskytovanie právnej pomoci subjektom pôsobiacim na účely zisku. Ústavný súd vyhlásil normu za protiústavnú a zdôraznil, že právo na účinnú súdnu ochranu

⁴⁹ Vec C-175/17, *X/Belastingen/Toeslagen* a C-180/17, *X a Y/Staatssecretaris van Veiligheid en Justitie*.
⁵⁰ Správa agentúry EÚ o základných právach za rok 2019 (Správa o základných právach za rok 2019).

⁵¹ Tamže.

⁵² Tamže.

⁵³ Fínsko, Najvyšší správny súd, vec 3891/4/17, 13. apríl 2018.

⁵⁴ Česká republika, Najvyšší správny súd, vec 6 Azs 253/2016 – 49, 4. január 2018.

⁵⁵ Portugalsko, Ústavný súd, vec 242/2018, 8. máj 2018.

zaručené článkom 47 charty si môže vyžadovať poskytnutie právnej pomoci pre právnické osoby, ktoré sú ziskové.

4. Tematický oddiel: 10. výročie nadobudnutia platnosti charty

V inštitúciách EÚ sa kultúra základných práv rozvíjala postupne. Tvorcovia politik si čoraz viac uvedomujú, že je dôležité zabezpečiť, aby ich iniciatívy boli v súlade s chartou⁵⁶. Európska únia prijala od nadobudnutia platnosti charty niekoľko iniciatív, ktoré priamo podporujú a chránia práva ľudí na chartu⁵⁷. Odkazy Súdného dvora Európskej únie na chartu sa od roku 2010 zvýšili. Je treba pracovať ďalej, so silnou politickou agendou EÚ na podporu a ochranu základných práv.

Vnútroštátne sudy takisto odkazujú na chartu vo svojich rozhodnutiach a čoraz častejšie žiadajú Súdny dvor EÚ o usmernenie⁵⁸. Charta sa však stále nevyužíva v plnej miere a informovanosť o nej zostáva nízka⁵⁹. Agentúra Európskej únie pre základné práva poukazuje na nedostatok vnútroštátnych politik na podporu informovanosti o charte a jej uplatňovania⁶⁰. Z prieskumu Eurobarometra zameraného na povedomie o charte⁶¹ vyplýva, že situácia sa od roku 2012 mierne zlepšila a že 42 % respondentov o charte počulo, pričom ale len 12 % vie, o aký dokument ide.

⁵⁶ Pozri Operačné usmernenie Komisie o zohľadňovaní základných práv pri hodnotení vplyvu z roku 2011a balík opatrení na účely lepšej právnej regulácie z roku 2015, v dôsledku ktorých sa charta stala neoddeliteľnou súčasťou posúdenia vplyvu (nástroj č. 28). Pozri aj usmernenia Rady o dodržiavaní základných práv, dokument 5377/15 z 20. januára 2015, ako aj možnosť Výboru Európskeho parlamentu pre občianske slobody, spravodlivosť a vnútorné veci (LIBE) predložiť stanovisko k akémukoľvek legislatívnemu spisu (rokovací poriadok Európskeho parlamentu – článok 38).

⁵⁷ Uvedené v časti 2.1 s názvom „Podpora a ochrana základných práv“ výročných správ Komisie o uplatňovaní charty, ktoré sú k dispozícii na adrese https://ec.europa.eu/info/aid-development-cooperation-fundamental-rights/your-rights-eu/eu-charter-fundamental-rights/application-charter/annual-reports-application-charter_en.

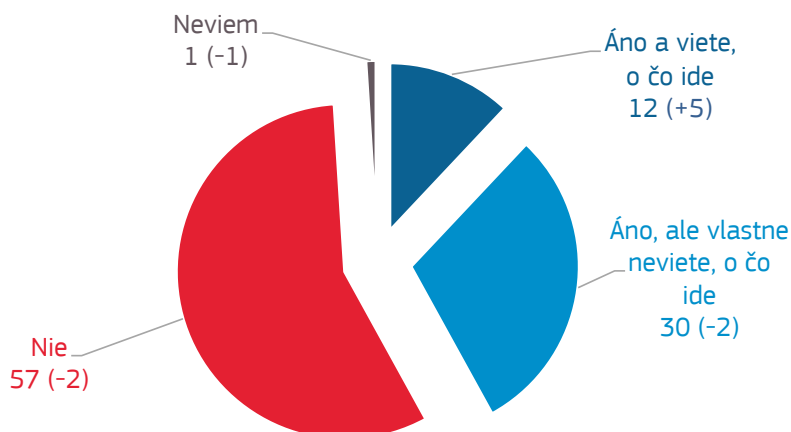
⁵⁸ Pozri časť 3.2 vyššie. Pozri tiež odporúčania Súdného dvora Európskej únie týkajúce sa prejudiciálnych rozhodnutí, Ú. v. EÚ C 257, 20.7.2018. Pozri Burgogede-Larsen, L. (2017), „*Charte des droits fondamentaux saisie par les juges en Europe*“ (Uplatňovanie charty zo strany európskych súdov), Paríž, Pedone. Pozri dokument Agentúry Európskej únie pre základné práva s názvom „*Challenges and opportunities for the implementation of the Charter of Fundamental Rights*“ (Výzvy a príležitosti na implementáciu Charty základných práv) zo septembra 2018, ktorý je k dispozícii na adrese: <https://fra.europa.eu/en/opinion/2018/charter-training>. Pozri aj prehľad uplatňovania charty podľa jednotlivých krajín, ktorý zverejnila Agentúra Európskej únie pre základné práva v marci 2018, k dispozícii na adrese: <https://fra.europa.eu/en/charterpedia/fra-charter-resources>.

⁵⁹ „*Challenges and opportunities for the implementation of the Charter of Fundamental Rights*“ (Výzvy a príležitosti na implementáciu Charty základných práv), september 2018, ktorý je k dispozícii na adrese <https://fra.europa.eu/en/opinion/2018/charter-training>. Pozri tiež správu Agentúry Európskej únie pre základné práva z roku 2019 o využívaní charty v rámci vnútroštátnej legislatívy, a prehľad podľa jednotlivých krajín, pokiaľ ide o uplatňovanie charty, vypracovaný touto agentúrou, op. cit.

⁶⁰ Pozri správu Agentúry Európskej únie pre základné práva o základných právach z roku 2019 o chýbajúcich vnútroštátnych politikách zameraných na presadzovanie uplatňovania charty.

⁶¹ Osobitný prieskum Eurobarometra č. 487 b.

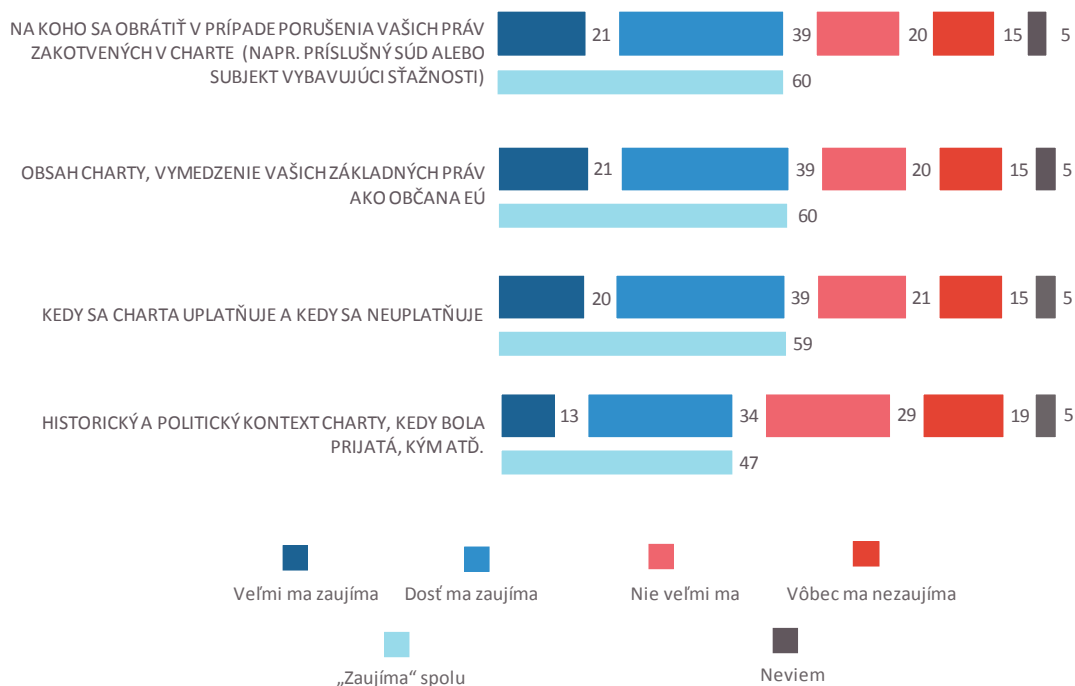
OB1: Počuli ste o Charte základných práv EÚ?
(% – EÚ)

(březen 2019 – červen 2012)

Z výsledkov takisto vyplýva, že šesť z desiatich respondentov by chcelo mať viac informácií o charte a o tom, kam sa obrátiť, ak by došlo k porušeniu ich práv podľa charty.

OB6 Chceli by ste mať viac informácií o ďalej uvedených aspektoch Charty?
(% – EÚ)

Charta môže byť účinná len vtedy, ak sa ľudia dozvedia o svojich právach, a ak vedia, na koho sa obrátiť v prípade ich porušenia a ak svoje práva uplatňujú aj vnútroštátne súdy, zákonodarcovia a administratívy.

Interaktívny nástroj Základné práva⁶² pomáha ľuďom identifikovať v prípade porušenia ich práv príslušný vnútroštátny orgán. V roku 2018 bola prehľadaný 3 871krát a mohol by sa viac propagovať, aby sa zvýšilo jeho využívanie.

Podujatia týkajúce sa charty, ktoré organizujú predsedníctva EÚ v spolupráci s Komisiou a Agentúrou Európskej únie pre základné práva⁶³, poukázali na osvedčené postupy vnútroštátnych orgánov s cieľom s cieľom zvýšiť informovanosť o charte a vytvoriť nástroje⁶⁴, ktoré uľahčia tvorcom politík využívanie charty pri ich práci. Nový nástroj, ktorý pomáha overiť, či konkrétny prípad patrí do rozsahu pôsobnosti charty – CharterClick⁶⁵ — je dostupný na portáli elektronickej justície od októbra 2018. Tento nástroj je doplnený o podrobný návod na používanie charty⁶⁶.

Odborná príprava v oblasti charty má zásadný význam pre zabezpečenie jej účinnosti. Prostredníctvom Európskej siete odbornej justičnej prípravy Komisia v roku 2018 naďalej podporovala odbornú prípravu sudcov a prokurátorov⁶⁷. V rámci programu Komisie Spravodlivosť boli podporené aj kvalitné projekty odbornej prípravy právnikov v oblasti charty⁶⁸.

Návrh Komisie týkajúci sa nového Fondu pre spravodlivosť, práva a hodnoty otvára možnosti financovania činností na zvyšovanie informovanosti o charte pre vnútroštátne orgány okrem sudcov a právnikov (t. j. ministerstiev, polície a národných parlamentov).

---

⁶² https://beta.e-justice.europa.eu/459/EN/fundamental_rights_interactive_tool.

⁶³ Napríklad konferencia v roku 2016 na tému „Uplatňovanie Charty základných práv EÚ na vnútroštátnej úrovni“ počas holandského predsedníctva Rady EÚ alebo konferencia v roku 2018 na tému „Vnútroštátny život Charty základných práv EÚ“ v rámci rakúskeho predsedníctva Rady EÚ.

⁶⁴ Pozri kontrolný zoznam, na ktorý poukázala Agentúra Európskej únie pre základné práva v príručke „Uplatňovanie Charty základných práv Európskej únie v oblasti práva a politiky na vnútroštátnej úrovni“, časť II, k dispozícii na adrese: <https://fra.europa.eu/en/publication/2018/national-guidance-application-eu-charter>. Pozri projekt „Judging the Charter“ spolufinancovaný Európskou komisiou, ktorý poskytuje informácie o charte a je centrálnym úložiskom pre materiály na odbornú prípravu, dostupný na adrese: <https://charter.humanrights.at/>.

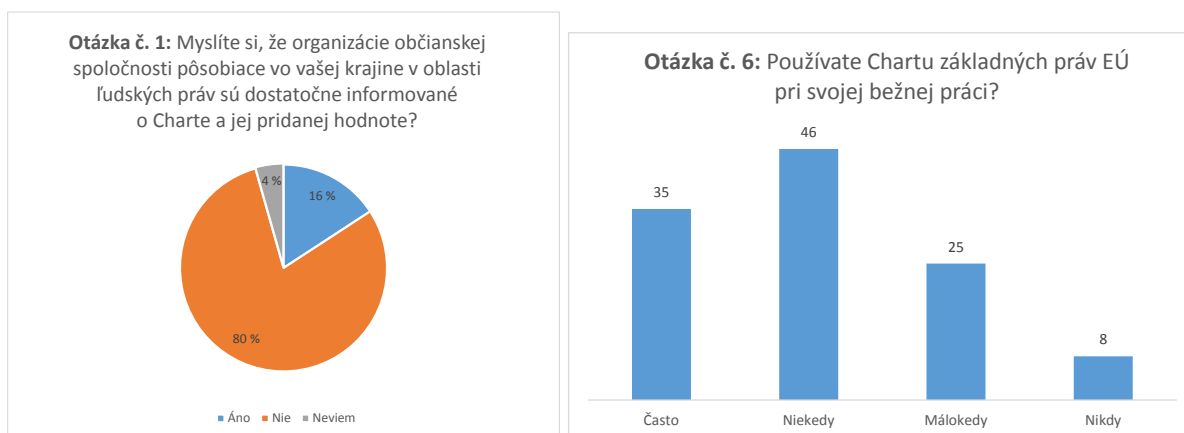
⁶⁵ https://beta.e-justice.europa.eu/583/EN/does_the_charter_apply_to_my_case.

⁶⁶ https://beta.e-justice.europa.eu/584/EN/charter_tutorial.

⁶⁷ Napríklad odborná príprava organizovaná Európskou sieťou odbornej justičnej prípravy (EJTN) a Agentúrou Európskej únie pre v som zameraním na problematiku uplatniteľnosti a účinku Charty základných práv EÚ vo vnútroštátnych konaniach, ktorá sa uskutočnila 19. – 20. apríla 2018 vo Viedni a semináre odbornej prípravy EJTN v rokoch 2018 – 2019 pre sudcov a prokurátorov členských štátov zamerané na informovanosť o charte a judikatúre Súdneho dvora EÚ.

⁶⁸ Napríklad odborná príprava Európskeho inštitútu verejnej správy (EIPA) s názvom „Ochrana základných práv v kontexte trestného konania v Európskej únii: uplatňovanie a relevantnosť Charty základných práv Európskej únie a právnych predpisov EÚ“, ktorá sa konala v Barcelone 13. – 14. marca 2018, vo Varšave 26. – 27. júna 2018 a v Luxemburgu 2. a 3. októbra 2018.

Agentúra Európskej únie pre základné práva vykonala v roku 2018 niekoľko aktivít týkajúcich sa povedomia a odbornej prípravy v oblasti charty. Vyдалa kľúčové zásady pre komunikáciu práv stanovených v charte⁶⁹ a aktualizovanej a rozšírila projekt *Charterpedia* (online informačný nástroj s Chartou prístupnej podľa jednotlivých článkov spolu s príslušnou európskou a vnútroštátnou judikatúrou, ako aj príslušnými normami ústavného, európskeho a medzinárodného práva⁷⁰). Tieto informácie dopĺňajú obsah dostupný na Európskom justičnom portáli o charte, rozsahu jej uplatňovania, jej výklade a účinkoch. V októbri 2018 agentúra vypracovala aj príručku o charte pre právnikov a tvorcov politik⁷¹, ktorá slúži ako základ pre odbornú prípravu poskytovanú vnútroštátnym orgánom⁷². V spolupráci s inštitúciami pre ľudské práva agentúra vypracovala materiál pre odbornú prípravu pre štátnych zamestnancov a organizácie občianskej spoločnosti. Odborná príprava organizácií občianskej spoločnosti v oblasti charty má zásadný význam vzhľadom na úlohu, ktorú zohrávajú pri jej napĺňaní v živote ľudí. Z výsledkov prieskumu, ktorý v roku 2018 uskutočnila agentúra medzi členmi svojej platformy organizácií občianskej spoločnosti, vyplýva, že existuje priestor na zlepšenie informovanosti o charte a jej využívaní.

Zdroj: Anonymný prieskum o využívaní charty, ktorý v auguste 2018 uskutočnila Agentúra Európskej únie pre základné práva medzi svojimi organizáciami v rámci platformy pre základné práva.

Počet národných inštitúcií pre ľudské práva, ktoré sú akreditované podľa parížskych zásad⁷³, sa v EÚ výrazne zvýšil od roku 2010 (53 % nárast z 15 na 23 členských štátov EÚ). Medzi nimi došlo aj k 50 % zvýšeniu počtu vnútroštátnych inštitúcií pre ľudské práva, ktoré sú

⁶⁹ <https://fra.europa.eu/en/publication/2018/10-keys-effectively-communicating-human-rights>.

⁷⁰ <https://fra.europa.eu/en/charterpedia>.

⁷¹ Príručka Agentúry Európskej únie pre základné práva s názvom „Uplatňovanie Charty základných práv Európskej únie v oblasti práva a politiky na vnútroštátnej úrovni“, op. cit.

⁷² Okrem iného aj v oblasti vyplácania prostriedkov EÚ na základe usmernení, ktoré vypracovala Komisia v roku 2016, dostupných na adrese: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A52016XC0723%2801%29>.

⁷³ Medzinárodné normy pre hodnotenie národných inštitúcií pre ľudské práva sú k dispozícii na adrese: <https://nhri.ohchr.org/EN/AboutUs/Pages/ParisPrinciples.aspx>.

v plnom súlade s parížskymi zásadami (kategória „A“) – a to z10 na 16. V súčasnosti nedisponuje akreditovanými národnými inštitúciami pre ľudské práva iba 5 členských štátov. Európska sieť národných inštitúcií pre ľudské práva spolupracuje s príslušnými zainteresovanými stranami na poskytovaní pomoci v tejto oblasti. Od roku 2010 boli národné inštitúcie pre ľudské práva čoraz aktívnejšie pri monitorovaní a podávaní správ o vykonávaní charty na vnútroštátnej úrovni, pri zvyšovaní povedomia⁷⁴ a odbornej príprave⁷⁵ sudcov, právnikov a organizácií občianskej spoločnosti, ako aj pri poskytovaní poradenstva⁷⁶ svojim vládam a parlamentom o požiadavkách podľa charty a strategických sporoch⁷⁷ na vnútroštátnej úrovni a na Súdnom dvore Európskej únie. Tieto inštitúcie sú dôležitou súčasťou reťazca presadzovania.

To isté platí pre subjekty pre rovnaké zaobchádzanie, ktoré sa postupne stali kľúčovými aktérmi v oblasti protidiskriminačnej infraštruktúry EÚ⁷⁸. Sú prvým miestom kontaktu pre obeť diskriminácie a ako také získali rozsiahle poznatky o tom, ako diskriminácia ovplyvňuje ľudí v Európe a strategickejšie pracovali na lepšom informovaní a vykonávaní právnych predpisov EÚ o rovnakom zaobchádzaní⁷⁹. Väčšina členských štátov išla nad rámec právne záväzných požiadaviek EÚ a udelila svojim orgánom pre rovnaké zaobchádzanie právomoci na to, aby v určitých prípadoch pokrývali celú škálu dôvodov uvedených v článku 21 charty⁸⁰. Cieľom odporúčania Komisie z roku 2018 o normách pre subjekty pre rovnaké zaobchádzanie⁸¹ bolo poskytnúť členským štátom poradenstvo v súvislosti s opatreniami na zvýšenie účinnosti a nezávislosti orgánov pre rovnaké zaobchádzanie.

⁷⁴ Napríklad príručka národnej inštitúcie pre ľudské práva SR na zvýšenie povedomia o ľudských právach, v ktorej sa nachádza osobitná kapitola o charte a jej využívaní zo strany tejto národnej inštitúcie pre ľudské práva, je k dispozícii na adrese: http://www.snspl.sk/CCMS/files/Sprivedca_ludskopravnymi_temami_suviciacimi_s_clenstvom_SR_v_EU.pdf.

⁷⁵ Napríklad chorvátska organizácia pre ľudské práva bola partnerom v projekte „Judging the Charter“, op. cit.

⁷⁶ Napríklad portugalská národná organizácia pre ľudské práva odporučila, aby parlament prijal kódex dobrej správnej praxe (na základe článku 41 charty). Viac informácií o tejto iniciatíve nájdete na stránke <http://www.provedor-jus.pt/?idc=35&idi=15267>.

⁷⁷ Napríklad írsky národný inštitút pre ľudské práva vychádzala z charty v rámci svojho *amicus curiae* vo vnútroštátnych prípadoch (napr. P/hlavný inšpektor Úradu štátnej imigračnej gardy a. i., viac informácií k dispozícii na adrese: <https://www.ihrec.i.e./documents/p-v-chief-superintendent-of-the-garda-national-immigration-bureau-ors/>). Poskytla tiež právne zastupovanie pred SDEÚ kandidátom Úradu štátnej imigračnej gardy, ktorí na základ ustanovení charty napadli pravidlá týkajúce sa diskriminácie na základe veku; viac informácií na adrese: <https://www.ihrec.i.e./eu-court-of-justice-issues-landmark-equality-law-ruling/>.

⁷⁸ Pozri správu Európskej siete právnych expertov v oblasti rodovej rovnosti a nediskriminácie z roku 2018, ktorá je k dispozícii na adrese: <https://www.equalitylaw.eu/downloads/4763-equality-bodies-making-a-difference-pdf-707-kb>.

⁷⁹ Smernica 2000/43/ES, smernice 2010/41, 2006/54, 2004/113.

⁸⁰ http://www.equineteurope.org/IMG/pdf/updated_brochure-2.pdf. Pozri aj Európsky zoznam orgánov pre rovnaké zaobchádzanie, ktorý je k dispozícii na adrese: <http://www.equineteurope.org/-Members-Directory->.

⁸¹ Op. cit.

5. Záver

Z tejto správy vyplýva, že charta sa osvedčila ako kľúčový nástroj na to, aby sa základné práva stali realitou v živote ľudí. V porovnaní napríklad s Európskym dohovorom o ľudských právach, ktorý existuje už viac ako 65 rokov, je to stále relatívne mladý nástroj. Bude si vyžadovať čas a trvalú prácu, aby sa charta mohla využiť v plnej miere, najmä na miestnej a vnútroštátnej úrovni.

Občianska spoločnosť a obhajcovia ľudských práv zohrávajú kľúčovú úlohu pri napĺňaní charty v živote ľudí. Komisia, fínske predsedníctvo EÚ a Agentúra Európskej únie pre základné práva koncom roka 2019 usporiada konferenciu pri príležitosti 10. výročia charty, ktorej cieľom bude zamyslieť sa, ako sa tento nástroj môže s pomocou občianskej spoločnosti a obhajcov ľudských práv stať zmysluplnou súčasťou každodenného života. Konferencia tak poskytne novej Komisii dôležité informácie a usmernenia.